

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

AUTORSKÁ KNIHA NA TÉMA ENCYKLOPEDIE

Encyklopedie (ne)obyčejných zvířat

Terezie Metelková

Plzeň 2020

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění
Studijní program Výtvarného umění
Studijní obor Ilustrace a grafika
Specializace Kniha a tvarování papíru

Bakalářská práce

AUTORSKÁ KNIHA NA TÉMA ENCYKLOPEDIE

Encyklopedie (ne)obyčejných zvířat

Terezie Metelková

Vedoucí práce: MgA. Mgr. Petra Soukupová
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2020

ZDE VLOŽIT ZADÁNÍ

Prohlašuji, že jsem umělecké dílo vypracovala samostatně a nejedná se o plagiát.

Plzeň, červen 2020

podpis autora

OBSAH

REŠERŠE ZVOLENÉHO TÉMATU.....	7
Téma a důvod jeho volby.....	7
Cíl práce.....	8
Mé dosavadní dílo v kontextu specializace.....	9
REFLEXE A DOKUMENTACE PROCESU TVORBY.....	11
Proces přípravy.....	11
Proces tvorby.....	15
Technologická specifika.....	17
Výsledný produkt.....	18
Závěr.....	19
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	20
Knižní a periodická literatura.....	20
Filmové zdroje.....	20
Internetové zdroje.....	20
RESUMÉ.....	26
SEZNAM PŘÍLOH.....	27

REŠERŠE ZVOLENÉHO TÉMATU

Téma a důvod jeho volby

Tvůrčím záměrem mé bakalářské práce bylo vytvořit encyklopedii méně známých zvířat určenou především starším dětem, ale i dospívajícím a dospělým. Zvířata mám v lásce od útlého dětství a již jsem se tomuto tématu ve své práci věnovala. Nyní jsem chtěla vytvořit obsáhlejší publikaci, která by pojednávala o větším množství zvířat a nebyla primárně určena malým dětem, jako to bylo v mém předchozím díle. (viz *Mé dosavadní dílo v kontextu specializace 4. odstavec*)

Na policích knihkupectví a knihoven sice není nedostatek zvířecích atlasů, ale většinou se setkávám s knihami, které obsahují převážně fotografie (ne vždy nejlepší kvality) a údaje o zvířatech jsou často roztržitě naházené na stránkách a náležitě orámované a obarvené, aby to čtenáře zaujalo. Ale opak je pravdou. Chtěla jsem tedy trh obohatit o čistou encyklopedii oproštěnou od zbytečností, v které by čtenář našel realistické ilustrace zvířat a souhrnně napsané informace. Mojí inspirací byla kniha *Atlas poetické zoologie*, jejíž zpracování mne nadchlo.

Do encyklopedie jsem vybrala 20 zvířat z různých biotopů a částí světa. Zvířata, která jsou v knize obsažena, jsem volila čistě podle svého uvážení a chuti. Jsou to živočichové, které považuji za úžasné a myslím, že si zaslouží dostat se do lepšího povědomí lidí, protože mi připadá, že je mnoho lidí nezná anebo o nich mají mylné představy. Vybrala jsem zvířata známější i neznámá, ale všechna neobyčejně zajímavá a krásná.

Jelikož jsem do encyklopedie chtěla dostat netradiční prvek, zakomponovala jsem do ní i názory veřejnosti. Čtenář se tak při listování knihou nebude nudit, protože na stránkách nalezne i něco jiného než jen ilustrace zvířat a fakta o nich. S postřehy lidí jsem již ve svém díle pracovala (viz *Mé dosavadní dílo v kontextu specializace 5. odstavec*) a velmi se mi tento koncept osvědčil, chtěla jsem tedy zakomponovat takovýto prvek i do své bakalářské práce. Protože mne zajímalo, jak moc se lidé o zvířata zajímají a kolik toho o nich vědí, sestavila jsem několik zvířecích otázek a ptala jsem se téměř všech, co mi přišli do cesty, co si myslí. Abych knihu obohatila a ozvláštnila ještě více, tak jsem požádala děti ve věku 5 až 13 let, aby mi některá zvířátka nakreslily. Kresbičky jsem pak nosila u sebe a ptala jsem se dospělých, kteří měli trochu čas a chuť se se mnou podělit o svůj názor a o svou fantazii, co v obrázcích vidí.

Ze stejného důvodu, tedy aby se čtenář při listování knihou nenudil, jsem ke každému zvířeti přidala odstavec *Zajímavost*, kde jsem vypíchla některé zvláštní informace o zvířeti. Čtenář se možná nebude chtít hned začíst do celého textu, ale raději si přečte jen nějaký krátký odstavec (třeba *Zajímavost*) a ten ho naladí na dané téma natolik, že si pak bude chtít přečíst všechny informace.

Jelikož mezi mé vášně patří kromě zvířat a knih především deskové a společenské hry, rozhodla jsem se jako doprovodný produkt k encyklopedii vytvořit pexeso. Pexeso jsem zpracovala netradičním způsobem, kdy nejsou oba hledané dílky identické, ale na jednom je ilustrace zvířete a na druhém jméno, obrys a vybraná informace o zvířeti. Tvorbou her jsem se již zabývala několikrát (viz *Mé dosavadní dílo v kontextu specializace 2. odstavec*) a nechtěla jsem, aby má bakalářská práce byla o herní prvek ochuzena.

Cíl práce

Chtěla bych, aby má kniha vzbudila u lidí větší zájem o zvířata a o přírodu. Zároveň jim chci podat ucelené základní informace o vybraných zvířatech. Zrovna tak bych u nich ráda podnítila jejich vlastní fantazii při prohlížení dětských kresbiček a přemýšlení, co v nich vidí oni sami.

Přála bych si, aby se lidé při prohlížení *Encyklopedie (ne)známých zvířat* vzdělali a pobavili. Doufám, že spontánní a úžasné postřehy lidí, které v knize čtenář nalezne, mu pootevřou oči a nadchnou ho, aby nacházel drobné radosti ve všedním životě a ve věcech, které nás obklopují, protože, jak řekl Ernest Hemingway, život je krásný a stojí za to o něj bojovat.

Dalším z cílů mé práce bylo během tvorby knihy zjistit, jak lidé zvířata znají a jak na údaje o nich reagují. Se získanými daty jsem spokojená, lidé mě dokázali překvapit jak svou informovaností, tak svou nevědomostí. Všichni, kteří mi na otázky odpovídali, byli novým informacím otevření a někteří se na dané zvíře ještě doptávali, protože je zaujalo. Také mne zajímalo, jaké znalosti o zvířatech mají děti a jestli si dovedou poradit s výzvou zvíře nakreslit, obzvláště v případě, že ho neznají. A opět jsem byla mile překvapena, jak si s tímto úkolem poradily.

Mé dosavadní dílo v kontextu specializace

Výtvarným počinům jsem se začala věnovat již jako malá, od základní školy jsem chodila do výtvarných kroužků a s maminkou a mladší sestřičkou jsme tvořily i doma. Od třetí třídy ZŠ jsem začala navštěvovat kurzy výtvarné výchovy na Základní umělecké škole v Liberci a absolvovala jsem zde sedm let studia. Tento čas prohloubil můj zájem o umění, a tak jsem se rozhodla pokračovat ve svém vzdělávání tímto směrem a nastoupila jsem na Střední umělecko-průmyslovou školu v Jablonci nad Nisou na obor Grafický design. Zde mé studium doprovázela klasická a počítačová grafika, kresba, kaligrafie a typografie. Teď vidím, že vše mne postupně připravovalo na mé budoucí studium knižní vazby a ilustrace, i když v té době by mne to nenapadlo. Pro obor Kniha a tvarování papíru jsem se rozhodla z několika důvodů, hlavním byla touha zabývat se ručním řemeslem a můj vzrůstající zájem o knihy. Zprvu jsem úplně nevěděla, co od studia knižní vazby čekat, ale již během prvního semestru jsem si krásné knihy a knihařinu zamilovala.

Jako svou maturitní práci jsem vytvořila autorskou deskovou hru *Pyramida* založenou na kooperativním herním principu. Během její tvorby jsem si zkusila, jak je náročné udělat kompletní novou hru. Časová náročnost vymyšlení a ladění funkčního herního principu a jeho nedocenění u umělecké obce byla jedním z důvodů, proč jsem jako svou bakalářskou práci deskovou hru nedělala. Tvorbě her se ale věnuji ve svém volném čase. (viz Příloha 18)

V prvním ročníku v letním semestru na FDU bylo celoškolským tématem klauzurních prací rok 1948. To pro mne byla velká výzva, protože o novodobou historii jsem se příliš nezajímala a dlouho jsem nevěděla, jak dílo uchopit. Nakonec jsem vytvořila knihu *Jak rok 1948 zasáhl do církve* a s výsledkem jsem spokojená. Její tvorba mi mnoho dala. (viz Příloha 2) V knize jsem použila interaktivní prvky otevíracích okének a nízkého papírového reliéfu. Oba tyto prvky jsem použila i v pozdějších pracích.

Ve druhém semestru jsem se zabývala tématem zvířat, konkrétně jednoho. Vytvořila jsem dětskou pop-up knihu *O bažantech*, která má dětem přiblížit tohoto ptáka, který je v Čechách poměrně rozšířený, a přesto je pro mnoho dětí neznámý. V knize jsou základní informace o zvířeti dítěti podané s hravostí pop-up prvků, takže i malí čtenáři fakta snadno pochopí. Ke knize jsem vytvořila ještě omalovánky, aby si děti mohly vytvořit svůj vlastní bažantí svět a tak se s tímto zvířetem ještě více seznámit. Ilustrace jsem kreslila pomocí pastelek, protože se mi s nimi velmi dobře pracuje, a tenké černé fixy – zvolená kombinace se velmi podobá omalovánkám, takže děti si své vlastní obrázky lépe s knihou *O bažantech* spojí. (viz Příloha 3)

Ve svém třetím semestru jsem vytvořila knihu, kterou mám ze všech svých klauzurních prací nejraději, autorskou knihu s názvem *Skryté příběhy*. Pomocí mramorovacích barev jsem náhodně vytvořila přes 40 úžasných ilustrací a poté jsem se ptala lidí, co v barevných skvrnách vidí, a jejich odpovědi jsem si pečlivě zapisovala. Vždy mne zajímalo, co lidé vidí v různých výjevech a jak moc se jejich (mé) pohledy liší, a při práci na tomto díle jsem si to částečně splnila. Názory veřejnosti hodlám zjišťovat a využívat i ve svých budoucích dílech, protože mne i dílo samotné obohacují. Mramorové ilustrace a postřehy lidí jsem pomocí vytvořené mřížky sazebního zrcadla usazovala v kompozicích citlivě zvolených k danému obrazu i příběhům veřejnosti. Vznikly tak originální dvojstrany (občas i rozkládací), které tak samy

o sobě tvoří obraz. Výsledkem je osmdesáti čtyř stránková kniha formátu A5 se třemi rozkládacími stranami. Jejím účelem je čtenáře pobavit a probudit v nich ducha fantazie, protože si myslím, že úplně každý má alespoň trochu představivosti. (viz Příloha 4)

V letním semestru druhého ročníku jsem si opět vybrala téma autorské knihy. Vytvořila jsem knížku s pop-up prvky, která není primárně určena dětem, ale dospívajícím a dospělým. Kniha se jmenuje *Střípky* a je sbírkou krátkých básní a próz různých témat, které čtenáře potěší, možná něco naučí a přimějí je vážit si života, protože život je jako hliněný džbán a skleněná váza – stačí chvíle nepozornosti a jsou z něj střepy. V knize jsou použity autorské texty mé sestry a mne. V knize je aplikována pouze tmavě červená barva, kterou je vytištěn text i části ilustrací. Avšak hlavním ilustrativním prvkem knihy jsou jemné pop-up prvky. Prožitek ze *Střípků* je založen jak na obsahu textů a vzhledu ilustrací, tak na jejich hmatové podobě. Pro plný zážitek je potřeba se do stránek knihy vžít a cítit její jemné přehyby a reliéfy. Při tvorbě této knížky jsem si vyzkoušela, co všechno papír vydrží a jak je možné jej deformovat a tvarovat. Výsledná kniha má 58 stran a obsahuje 12 básniček střípků, 8 ostatních básní a 5 próz. (viz Příloha 5)

REFLEXE A DOKUMENTACE PROCESU TVORBY

Proces přípravy

Nejprve jsem si vybrala přes 60 zajímavých zvířat a zjistila si o nich základní informace, popřípadě nějaké zajímavosti. Postupně jsem některá příliš známá nebo „nudná“ zvířata vyřadila. Tak jsem například vyškrtla ze seznamu luskouna ostrovního, což je sice úžasný a ohrožený tvor, ale poslední dobou se díky médiím, které upozorňují na jeho masivní ilegální lov pro jejich šupiny, dostal do povědomí lidí a není pro mnohé tudíž tak záhadný, jak jsem si myslela, že bude. Vyřadila jsem také ďasa mořského, kterého sice pod jeho jménem asi mnoho lidí nepozná, ale jakmile se řekne „ryba se světýlkem“, tak už všichni vědí, o jakého živočicha jde, a ač je ďas obestřen záhadami a veřejnost o něm příliš podrobností asi neví, nepřišel mi ďas jako ten nejvhodnější tvor do mé knihy. Stejný osud potkal kladivouna nebo narvala, které už podle názvu většina zná a ač se jedná o velmi zajímavé mořské tvory, do mé encyklopedie se nedostali. Vyřazení každého druhu mělo své individuální důvody, k nejčastějším však patřila obecná známost zvířete mezi lidmi. Po prvotních škrtech jsem se dostala na číslo 45 a začala sepisovat o zvířatech podrobnější informace. Zjišťování a ověřování faktů mi zabralo mnohem více času, než jsem původně myslela, proto jsem, nejen z tohoto důvodu, počet zvířat snížila na 32. Během konzultací jsme se s mou vedoucí Petrou Soukupovou i paní Kohoutovou shodly, že by bylo dobré počet zvířat ještě snížit. Protože méně je někdy více. A i při tomto počtu zvířat by byla kniha dost tlustá, a jelikož se jedná o encyklopedii, mohla by na umělecké dílo působit příliš nudně a monotónně. Můj konečný počet tedy byl 24 zvířat. Bohužel jsem kreslení zvířat nestíhala tak rychle, jak jsem myslela a nakonec jsem dokončila jen 20 zvířat. Ilustrace zvířete je v knize umístěná vždy na pravé straně, druhé stránce věnované zvířeti, ovšem je zde pár výjimek, kdy je ilustrace přetažena i na levou stranu, to jsem udělala za účelem rozbít monotónnost knihy.

Ještě před vyřazováním zvířat jsem si k větší polovině zvířat sestavila otázky pro veřejnost, týkající se jejich vzhledu nebo zajímavých vlastností. A již od října jsem se ptala lidí, kteří mi přišli do cesty a byli ochotni mi věnovat chvilku svého času a vědomostí, na odpovědi. Ptala jsem se ve své rodině, mezi svými přáteli a známými, ale také v širší veřejnosti, ovšem v mnohem menším měřítku nežli tomu bylo při tvorbě *Skrytých příběhů*. (viz *Mé dosavadní dílo v kontextu specializace* 4. odstavec) Získala jsem přes sto padesát odpovědí, v knize je jich napsáno 65. Nepoužila jsem všechny, protože některé se příliš opakovaly či jich bylo k danému zvířeti tolik, že by mi zabraly celou stránku, což jsem si nemohla dovolit. Mnoho odpovědí se také týkalo později vyřazených zvířat, a tudíž pro mou encyklopedii neměly význam. Odpovědi jsou u zvířete napsané hned pod jeho názvem v odstavci *Co si myslí lidé*, šířka tohoto odstavce je užší než šíře normálního textového rámečku.

Zhruba ve stejném čase jsem také začala žádat děti, aby mi vybraná zvířátka nakreslily. Pro tyto účely jsem vybrala asi 30 zvířat z mého původního seznamu, která byla známější a byla zde šance, že je děti budou znát. Děti jsem sháněla ve své rodině a mezi přáteli, ale také mezi veřejností, třeba na školních akcích nebo při své brigádě v dětském koutku, dokonce jsem jednou kresbou zvířátek zabavila holčičku ve vlaku. Cizí děti mi kreslily obrázky se souhlasem rodičů, ale ne vždy bylo možné rodiče požádat, třeba na školních akcích, kde s dětmi byly jen učitelky či vychovatelky. Obrázky kreslily děti ve věku 5 až 13 let a při tvorbě

Jim nikdo nepomáhal ani jim neprozrazoval, jak dané zvíře vypadá. Kresbičky jsem oskenovala pomocí kvalitního skeneru na 300 dpi a v počítači ořízla. Získala jsem přes 80 obrázků a pečlivým výběrem jsem vybrala od každého zvířete vždy jen jeden. Obrázky jsem skenovala a ořezávala z několika důvodů, hlavní byl, že jsem vždy dítěti na papír napsala, jaké zvíře má kreslit, aby to nezapomnělo a abych to já měla podle čeho poznat – takže otázka *Co si myslíte, že dítě kreslilo za zvíře?* by potom nedávala smysl. Druhým důvodem bylo, že některé děti nakreslily na jeden papír více zvířat a já potřebovala mít pak každý obrázek zvlášť. A poslední důvod byl, že pár dětí se pod obrázky podepsalo, jak jsou zvyklé ze školy, a nebylo by vhodné tyto údaje šířit. Vytištěné kopie kresbiček jsem nosila u sebe a ptala se dospělých, kteří měli trochu čas a chuť se se mnou podělit o svůj názor a o svou fantazii, co v obrázcích vidí. Odpovědi jsem si pečlivě poznamenávala a později jsem z nich vybrala jen některé. Ptala jsem se ve své rodině, mezi svými přáteli a známými, ale také v širší veřejnosti, ovšem v mnohem menším měřítku nežli tomu bylo při tvorbě *Skrytých příběhů*. (viz *Mé dosavadní dílo v kontextu specializace* 5. odstavec). Získala jsem přes sto dvacet názorů, v knize je jich napsáno 84. Nepoužila jsem všechny, protože některé se příliš opakovaly či jich bylo k danému zvířeti tolik, že by mi zabraly celou stránku, což jsem si nemohla dovolit. Mnoho odpovědí se také týkalo později vyřazených zvířat, a tudíž pro mou encyklopedii neměly význam. Téměř veškeré odpovědi jsem získala ještě před přísnými nařízeními v souvislosti s COVIDEM 19, ale na jeden obrázek jsem neměla ani jediný názor. Proto jsem ho vyvěsila na svůj facebookový profil s prosbou, aby mi lidé napsali do komentářů, co v obrázku vidí, a ohlasy mých přátel mě velmi mile překvapily, bylo jich opravdu hodně. Všichni byli ochotní mi pomoci a ještě se při tom pobavili. Tento obrázek získal 27 odpovědí, ze kterých jsem jich do knihy vybrala 8. Odpovědi jsou u zvířete napsané na čtvrté stránce věnované tomuto zvířeti pod obrázkem dítěte v odstavci *Co si myslí lidé*, tento odstavec vždy začíná 100 mm od spodního okraje.

Původně jsem chtěla mít stránky ve formátu A4 (210 × 297 mm), od čehož jsem rychle upustila, jelikož taková kniha by byla až příliš velká. Velikost stránky jsem zmenšovala celkem dvakrát, vždy jen o trochu, finální velikost je 195 × 270 mm. Nechtěla jsem formát zmenšovat příliš, jelikož jsem chtěla, aby byly ilustrace pěkně velké.

Další z velkých kapitol přípravy knihy byl výběr fontu písma a velikost písmen a prokladů. Poměrně rychle jsem se rozhodla pro písmo Candara, již jsem s tímto fontem pracovala a velmi se mi líbí. Ačkoli se Candara označuje jako písmo bezserifové, má zřetelné skryté serify, takže drží lépe v řádku než běžná bezpatková písma, i tak jsem ale volila větší proklad mezi řádky, aby čtenáři nedělalo problém „udržet se v řádku“. Font má také vyšší střední výšku, díky čemuž je dobře čitelný. Candara je čistá, vzdušná a alespoň na mě působí takovým hravým dojmem, hlavně díky nejednotné tloušťce ductu, lehkosti a jisté naivitě v rukopisu. Font má skákavé číslice, které zmíněnou hravost jen podporují. Použila jsem „hravý font“, protože nechci, aby Encyklopedie (ne)známých zvířat byla čistě odbornou publikací, ale aby se lidé při jejím čtení pobavili a aby její stránky nepůsobily příliš učebnicovým dojmem. Vytiskla jsem si několik zkušek různých velikostí písma a prokladů a po konzultacích s lidmi z mého okolí, kterých jsem se ptala, co je pro ně nejčitelnější, jsem se rozhodla pro velikost písma 11 bodů s meziřádkovým prokladem 15 bodů. Na nadpisy jsem použila velikost písma 36 bodů. Během sázení knihy jsem po konzultaci s paní Jiříčkovou zúžila

textový rámeček na 135 mm a sjednotila celkový vzhled knihy. Volila jsem raději větší okraje, aby kniha mohla „dýchat“, na každé straně je to 30 mm a u spodní hrany 35 mm.

Ilustrace jsem kreslila pastelkami podle fotografických předloh, fotografie nebyly mé. Fotografie některých zvířat jsem sice měla vlastní, ale často na nich nebylo zvíře celé či ze správného úhlu. Ovšem žádné zvíře jsem nenakreslila čistě podle jediné fotografie, nejprve jsem si zvíře nastudovala a to jak z vnější podoby (vzhled srsti, kůže, očí) tak z anatomické stránky (uspořádání kostí a svalů a jejich pohyb), abych zvířeti lépe porozuměla. Nejvíce jsem se v tomto ohledu zabývala kaloněm, protože létající savci jsou skutečně neuvěřitelní. Ilustrace jsem kreslila pomocí pastelek, protože mám k tomuto médium nejblíže a velmi dobře se mi s ním pracuje. Zvířata jsem kreslila o něco větší, než jaká jsou v knize, abych se vyvarovala jejich zvětšování a možné deformaci kvality obrazu. Hotové ilustrace jsem skenovala pomocí kvalitního skeneru na 600 dpi, aby byly obrázky v dostatečné kvalitě. Oskenované ilustrace jsem v programu Adobe Photoshop zbavila pozadí a uložila ve formátu pgn, který zachovává průhledné pozadí. Takto upravené ilustrace jsem vkládala do knihy na barevné stránky.

Každému zvířeti jsem věnovala čtyři stránky, k čemuž jsem ale došla až postupem času. Původní plán byl dát každému zvířeti pouze jednu dvojstranu a některým, u kterých mám více informací, věnovat strany tři. Ovšem i díky konzultacím s paní Jiříčkovou a paní Kohoutovou jsem došla k závěru, že bude lepší mít knihu sázenou podle jasného vzorce. A jelikož na stránky ještě přibýly obrázky od dětí a názory veřejnosti a já nechtěla mít jednotlivé prvky příliš namačkané na sobě, má každé zvíře dvě dvojstrany sázené podle jednoho vzoru a čtenář se tak nebude v textu ztrácet. Pro snadnou orientaci jsem knihu rozdělila do sekcí podle toho, v jakém prostředí zvířata žijí. V knize je takovýchto sekcí 5: moře, savany a pouště, džungle a mokřady, lesy, domácí mazlíčci. Každá sekce začíná samostatnou dvoustranou, kde je pravá strana prázdná a levá je v barvě tohoto prostředí, na této straně je také název biotopu. Stejná barva se opakuje u každého zvířete jako podkladová barva u ilustrace a v mapě je touto barvou označeno, kde žije.

Černým tenkým fixem jsem nakreslila mapu světa a dvě postavy, svou ženskou a mužskou. V mapě je u každého zvířete barevně vyznačeno, kde žije. Postavy slouží k porovnání velikosti zvířete, má postava představuje výšku 160 cm, mužská 180 cm. Kresby jsem oskenovala pomocí kvalitního skeneru na 600 dpi a převedla do křivek. Pro každé zvíře jsem ještě nakreslila pomocí grafického tabletu značky Wacom v programu Adobe Illustrator obrys, který jsem pak ve správném poměru postavila k lidskému obrysu. Srovnání velikosti zvířete a mapa, kde žije, jsou umístěny ve spodní polovině třetí stránky pojednávající o zvířeti.

V knize jsem ještě zvlášť zdůraznila u každého zvířete jednu jeho zajímavost, která je napsána v samostatném odstavci *Zajímavost*, který je užší než normální textový rámeček. U některých zvířat je ještě zvláštní odstavec *Něco navíc*, kde jsem napsala dodatečnou informaci, která se netýká zvířete přímo, ale určitou informaci o něm doplní a zakomponuje do širšího kontextu. Tyto odstavce jsou sázeny kurzívou.

V závěru práce jsem potřebovala do knižního bloku přidat ještě dvě stránky, aby bylo možné knihu svázat. A jelikož jsem nechtěla do knihy psát věnování, rozhodla jsem se Encyklopedii zahájit citátem od papeže Františka „Bůh odpouští vždy, člověk někdy, ale příroda nikdy, je-li s ní špatně zacházeno.“ I když tato publikace není zaměřená výhradně na ohro-

žené druhy, jak by mohl tento citát napovídat, myslím si, že je tento citát pro ni příhodný. U několika zvířat jsem musela napsat, že se jejich přirozené prostředí zmenšuje kvůli kácení lesů a jiné lidské činnosti. Velký pokles počtu kusů některých druhů během minulého století je alarmující a je potřeba se nad tím zamyslet. Na druhou stranu jsem mohla také napsat, že lidé některým druhům zřídili chráněné rezervace a bojují za udržení jejich populace. Tak jen doufám, že zvířata z Encyklopedie (ne)známých zvířat budou obývat náš svět i pro další generace.

Na obálku knihy jsem použila ilustraci cemanské slepice, která se mi z mých ilustrací líbí nejvíce. Celou knihu jsem zpracovávala v programu Adobe InDesign.

Jako doprovodný produkt jsem zvolila netradiční pexeso, kdy nejsou oba hledané dílky identické. Na jedné kartičce je ilustrace zvířete, na druhé kartičce je jméno zvířete, vybraná informace o něm a jeho obrys. Oba dílky mají barvu podkladu podle biotopu, ve kterém zvíře žije. Pexeso obsahuje 20 dvojic zvířat a 4 prázdné dvojice, kam si mohou lidé doplnit svá vlastní (ne)obyčejná zvířata.

Proces tvorby

Rozhodla jsem se na knihu použít papír Flora 11 anice 130g/m², který má bílou přírodní barvu. Flora je recyklovaný papír s jasně viditelným nepravidelným vzorem vláken starých papírů. Papír působí přírodně a velmi příjemně, což se mi pro publikaci, která pojednává o tvorech naší planety a o přírodě samotné, velmi hodí. Zvažovala jsem i jiné papíry přírodního vzhledu a udělala si pár zkušebních tisků, ale nakonec jsem se rozhodla pro Floru, protože se mi opravdu moc líbí a její cena je také dostupná. Volila jsem vyšší gramáž, než by bylo nutné (knihy by vypadala dobře, i kdyby byla vytištěná na papíře 100g/m²). Chtěla jsem tím docílit, aby byly stránky pevnější a příjemnější na otáčení. Já osobně mám raději knihy s tužším papírem, kdy můžu knihu pořádně „cítit v ruce“. Vyšší gramáž se také skvěle hodí k většímu formátu, který Encyklopedie má.

Nejprve jsem si vytvořila malou maketu knihy z obyčejného kancelářského papíru (80g/m²), abych jasně viděla, jak bude výsledná kniha vypadat, jaké stránky se mají vytisknout spolu a jak vytištěné listy nabígovat a sešít, aby ve výsledné knize nebyly stránky zpřeházené. Jelikož z papíru Flora 130g/m² jsem již jednu knihu šila, tak jsem si nyní nemusela dělat zkoušky ohybů a šití této gramáže a typu papíru, což mi ušetřilo trochu času.

Stránky jsem tiskla na formáty SRA3 v tiskárně Euroverlag s. r. o. sídlící v Bolzanově ulici v Plzni. S touto tiskárnou mám již zkušenosti a jsem spokojená s jejich vstřícným přístupem i cenou. Nepodařilo se nám v tiskárně úplně spasovat soutisk oboustranného tisku, a tak je občas stránka i o dva milimetry posunutá, ale laik si toho nevšimne. Vytištěné listy jsem ručně nabigovala pomocí knihařské kosti podle předtištěných ohybových značek. Nabígované papíry jsem naskládala do šesti složek po 8 listech a do jedné složky po 4 listech. Na první a poslední složky knihy jsem nalepila předsádky, které slouží k připevnění knižního bloku k deskám.

Pro předsádky jsem volila barevný papír vyšší gramáže. Rozhodla jsem se použít světle zelenou barvu, protože v Encyklopedii mám u třech sekcí použitou právě zelenou barvu různých odstínů a světle zelená se nejvíce podobá vytištěné zelené, která je použita pro sekci *Domácí*, kde je zařazena slepice ayam cemani, která je vyobrazena na deskách knihy. Použila jsem papír Sirio Color 170g/m², jelikož má syté barvy i příznivou cenu.

Knihu jsem šila ručně povoskovanou režnou nití na tři plátěné proužky. U sešitého knižního bloku jsem sklepala kladivem hřbet a přilepila zkrácené plátěné proužky k předsádce. Hřbet jsem naklízila hustým lepidlem ve dvou vrstvách. Zvláště jsem k sobě slepila tenkým proužkem lepidla první dvě a poslední dvě složky knihy, jelikož do těchto míst se při klížení hřbetu dostává lepidlo hůře. Po zaschnutí obou vrstev lepidla jsem celý knižní blok ořízla na požadovanou velikost, tedy na 195 × 270 mm. Na vršek a spodek hřbetu jsem přilepila knihařské kapitálky, které mají hlavně estetickou funkci, já volila dvoubarevný červeno-zelený. Po celé délce hřbetu jsem nalepila knihařskou gázu, která hřbet a celý knižní blok zpevňuje a drží jej společně s předsádkami připevněný k deskám knihy. Hřbet jsem nechala přes noc pořádně zaschnout.

Takto připravený knižní blok jsem si naměřila. Pomocí naměřených údajů jsem si na lepenku o tloušťce 1,5 mm narýsovala přední a zadní část desek a vyřízla je. Poté jsem si změřila šířku hřbetu, ten jsem vyřízla z lepenky o tloušťce 1 mm. Pomocí kancelářského papíru jsem

si všechny tři části desek svésila dohromady a nechala zaschnout zatížené prkénky. Mezi hřbetníkem a deskami jsem udělala 8mm mezeru, aby se kniha dala dobře otevírat. Poté jsem hřbet potáhla světle zeleným knihařským plátnem. Tuto barvu jsem zvolila, protože je velmi podobná barvě předsádek (důvod volby této barvy viz *Proces tvorby* 4. odstavec). Přední část desek jsem potáhla papírem Flora 130g/m², na kterém je natištěný název knihy, mé jméno a výřez ilustrace cemanské slepice. Zadní desku jsem potáhla stejným papírem, na kterém je natištěna upoutávka nebo jakési shrnutí, co čtenář od knihy může očekávat. Pomocí pšeničného škrobu, kvalitního přírodního lepidla, jsem zavésila knižní blok do desek a nechala v lisu lisovat 40 hodin.

Poté jsem si knihu naměřila a vytvořila podle ní pouzdro z lepenky o tloušťce 1 mm. Pouzdro jsem potáhla papírem Flora 100g/m² tmavší barvy než je Flora použitá v knize. Menší gramáž jsem použila proto, že jsem ji měla koupenu již z předchozích prací a tak jsem ji zužitkovala, jinak bych volila opět gramáž 130g/m². Pouzdro s knížkou uvnitř jsem nechala 2 hodiny schout pod prkénky. Knihu jsem pak vrátila zpět do lisu, kde jsem ji nechala tři týdny pořádně doschnout, aby se časem nezačala „nafukovat“.

Knihu s pouzdrém jsem vyhotovila ve třech exemplářích.

Pexeso jsem tiskla také v tiskárně Euroverlag s. r. o. Následně jsem si ho sama nařezala na školní řezačce, kterou máme v knižním ateliéru. Na pexeso jsem vytvořila jednoduchou krabičku s přezkou z tužšího papíru, aby byly kartičky pěkně pohromadě. Použila jsem papír Sirio Color světle zelené barvy s gramáží 170g/m², tedy stejný papír jako na předsádku.

Technologická specifika

Knižní blok a potah desek je tištěný na papír Flora, barva 11 anice, gramáž 130g/m², složení 50% recyklovaných vláken, 40% EFC buničiny a 10% bavlny.

Předsádky jsou tvořeny z papíru Sirio Color, barva 14 světle zelená, gramáž 170g/m².

Pexeso je tištěné na papír Rives Tradition, barva 01 přírodní bílá, gramáž 250g/m², s jemnou oboustrannou ražbou.

Krabička na pexeso je vyrobena z papíru Sirio Color, barva 14 světle zelená, gramáž 170g/m².

Na potah pouzdra je použit papír Flora, barva 10 giglio, gramáž 100g/m², složení 50% recyklovaných vláken, 40% EFC buničiny a 10% bavlny.

Na zadní a přední část desek knihy je použita lepenka o tloušťce 1,5 mm.

Na hřbetník desek a pouzdro je použita lepenka o tloušťce 1 mm.

Knihu jsem lepila pomocí lepidla Herkules a zavěšovala ji pomocí pšeničného škrobu.

Na jednu knihu bylo použito 28 ks papíru Flory 11 anice 130g/m² ve formátu SRA3, 2 ks papíru Sirio Color světle zelená 170g/m² formátu A3, 2 ks lepenky o tloušťce 1,5 mm ve formátu 195 × 278 mm, jeden proužek lepenky o tloušťce 1 mm o rozměru 16 × 280 mm a jeden pruh knihařského plátna o přibližné velikosti 320 × 80 mm. Na jedno pouzdro byla použita jedna lepenka o tloušťce 1 mm s rozměry 312 × 415 mm a papír Flora 10 giglio 100g/m² v přibližném formátu 450 × 350 mm. Na jedno pexeso byly použity 2 ks papíru Rives Tradition, 250g/m² ve formátu SRA3.

Výsledný produkt

Výsledným produktem je kniha na téma *Autorská kniha na téma encyklopedie* nesoucí název *Encyklopedie (ne)známých zvířat*. Je zpracována ručně šitou vazbou s pevnými deskami s rovným hřbetem s rozměry 200 × 278 × 16 mm. Desky jsou vytvořeny z lepenky o tloušťce 1,5 mm, hřbet je z lepenky o tloušťce 1 mm. Hřbet je potažen světle zeleným knihařským plátnem, přední a zadní deska jsou potaženy potištěným papírem Flora. Kniha je tištěna na papír Flora pomocí digitálního tisku. Knižní blok tvoří 104 stran doplněných o světle zelené předsádky s rozměrem 195 × 270 mm. Encyklopedie obsahuje 20 realistických ilustrací zvířat kreslených pastelkami, 20 kreseb map a obrysů postav a zvířat kreslených černým fixem a pomocí grafického tabletu a 12 ilustrací zvířat od dětí kreslených fixami, pastelkami, tužkou a propiskou. Kniha je vložena do jednoduchého pouzdra z lepenky. K Encyklopedii je přiloženo pexeso se čtvercovými kartičkami o hraně 6 cm, pexeso má 20 dvojic.

Závěr

S výslednou knihou jsem velmi spokojená. Líbí se mi její formát, který umožňuje velké vyobrazení zvířat a zároveň je příjemný do ruky. Jsem spokojená s barevností, která je hravá, sytá a přitom nekřičí. Myslím, že Encyklopedie je přehledná, protože je sázená podle jednoho vzorce a je rozdělena do sekcí. V knize je dost čistého prostoru, takže čtenář není příliš rozptýlen. Nakonec má Encyklopedie mnohem více stránek, než jsem původně myslela, že bude mít a to se mi také líbí.

Nad obrázky dětí a nad odpověďmi a názory lidí jsem strávila dlouhé hodiny, ale stejně jako při práci na mém předchozím díle *Skryté příběhy* jsem se skvěle bavila a volby zahrnout do tvorby knihy i širší veřejnost rozhodně nelituji.

Nakonec jsem do knihy použila méně zvířat, než jsem původně zamýšlela, ovšem důvody, proč to tak udělat, byly správné a podložené. (viz *Proces přípravy* 1. odstavec) Jedině mne trochu mrzí, že jsem do knihy dala jen 20 zvířat, místo zamýšlených 24, ale i tak je kniha tlustší, než jsem si myslela, že bude, a s vybranými zvířaty jsem velmi spokojená.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Knižní a periodická literatura

POUYDEBAT, Emmanuelle. *Atlas poetické zoologie*. Praha: 65. pole, 2019. Za obzor (65. pole). ISBN 978-80-88268-26-0.

ŠKODOVÁ, Helena, ed. *Obrazový atlas zvířat*. Havlíčkův Brod: Fragment, 2004. ISBN 80-7200-920-6.

DE WETTER, Bernard. *Ohrožená zvířata*. Havlíčkův Brod: Fragment, 2006. ISBN 80-253-0233-4.

Filmové zdroje

Seven Worlds, One Planet [česky Sedm světů, jedna planeta] [dokumentární filmová série]. David Attenborough. Režie Giles Badger, Chadden Hunter, Emma Napper, Fredi Devas. Velká Británie: BBC, 2019.

Life of Mammals, The [česky Život savců] [dokumentární filmová série]. David Attenborough. Velká Británie: BBC, 2002–2003.

Blue Planet II [česky Modrá planeta II] [dokumentární filmová série]. David Attenborough. Velká Británie: BBC, 2017.

Planet Earth [česky Zázračná planeta] [dokumentární filmová série]. David Attenborough. Velká Británie: BBC, 2006.

Planet Earth II [česky Zázračná planeta II] [dokumentární filmová série]. David Attenborough. Velká Británie: BBC, 2016.

Wildest Islands [česky Nejdivočejší ostrovy] [dokumentární filmová série]. Velká Británie, Německo, 2012.

One Wild Day [česky Jeden den v divočině] [dokumentární filmová série]. Velká Británie, 2017.

Earth's Great Rivers [česky Fascinující řeky] [dokumentární filmová série]. Režije Simon Blakeney, Mark Flowers, Lydia Baines. Velká Británie, 2018.

Internetové zdroje

Albatros – popelnice světových oceánů | VTM.cz. [online]. Dostupné z: <http://vtm.e15.cz/albatros-popelnice-svetovych-oceanu>

Elegáni se silným žaludkem: Albatros stěhovavý – sup moří a oceánů | 100+1 zahraniční zajímavost. 100+1 zahraniční zajímavost [online]. Copyright © Extra Publishing, s. r. o. 2007 [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <https://www.stoplusjednicka.cz/elegani-se-silnym-zaludkem-albatros-stehovavy-sup-mori-oceanu>

Ayam cemani | iFauna.cz. iFAUNA: Největší chovatelský web v ČR [online]. Dostupné z: <https://www.ifauna.cz/drubez/clanky/r/detail/8244/ayam-cemani/>

Ayam Cemani: černá perla slepičího světa | Kavapo.cz. Prodej drůbeže | Kavapo.cz [online]. Copyright © Copyright 2016 KAVAPO [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <http://www.kavapo.cz/cs/novinka/ayam-cemani-cerna-perla-slepiciho-sveta/>

Cemanská slepice (*Gallus gallus f. domestica*) - ChovZvířat.cz. Zvířata a vše, co o nich hledáte - ChovZvířat.cz [online]. Copyright © 2006 [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <http://www.chovzvirat.cz/zvire/785-cemanska-slepice/>

Člunozobec africký, živoucí fosílie v ZOO Praha | Příroda | Články | PhotoNature.cz. Michal Jirouš - Fotografie, články o divoké přírodě, zvířatech a cestování | PhotoNature.cz [online]. Copyright © 2008 [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <http://www.photonature.cz/clanky/priroda/196-clunozobec-africky-zivouci-fosilie-v-zoo-praha.html>

Člunozobec africký: Samotář z mokřadů s hrozivým pohledem | 100+1 zahraniční zajímavost. 100+1 zahraniční zajímavost [online]. Copyright © Extra Publishing, s. r. o. 2007 [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <https://www.stoplusjednicka.cz/clunozobec-africky-samotar-z-mokradu-s-hrozivym-pohledem>

Chironex fleckeri - Wikipedia. [online]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Chironex_fleckeri

Tajemství čtyřhrančina žahnutí | Plus. Český rozhlas Plus [online]. Copyright © 1997 [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/tajemstvi-ctyrhrancina-zahnuti-6635097>

Čtyřhranka smrtelná - nejnebezpečnější australský živočich. Austrálie, 17 let zkušeností se zájezdy k protinožcům [online]. Copyright © Go2 [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <https://www.go2australia.cz/australie/ctyrhranka-smrtelna>

Kori bustard - Wikipedia. [online]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Kori_bustard

Drop kori – Wikipedie. [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Drop_kori

Falabella - Vše o plemeni. Hello Sandy - Hafci, miciny a koníčky to dali dohromady [online]. Dostupné z: <https://www.hellosandy.cz/falabella/>

Falabella nejmenší a nezácnější plemeno světa – iMnau.cz. iMnau.cz – Místo pro všechny milovníky zvířat [online]. Copyright © [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <https://imnau.cz/falabella-nejmensi-a-nezacnejsi-plemeno-sveta/>

Fosa : Safari Park Dvůr Králové. Safari Park Dvůr Králové [online]. Copyright © 2016 [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <https://safaripark.cz/cz/zvirata-a-expozice/lexikon-zvirat/fosa>

Fosa – královna Madagaskaru – ZOO Magazín. ZOO Magazín – ZOO Magazín [online]. Copyright © Akademos, a.s. 2014 [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <https://zoomagazin.cz/fosa-kravna-madagaskaru/>

Cryptoprocta ferox (fosa) | BioLib.cz. Taxonomic tree of plants and animals with photos | BioLib.cz [online]. Copyright © 1999 [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <https://www.biolib.cz/cz/taxon/id2133/>

Královnou Madagaskaru je fosa. Ve volné přírodě žije tato šelma jedině na tomto ostrově | Hradec Králové. Český rozhlas Hradec Králové [online]. Copyright © 1997 [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <https://hradec.rozhlas.cz/kralovnou-madagaskaru-je-fosa-ve-volne-prirode-zije-tato-selma-jedine-na-tomto-8108932>

Magnificent frigatebird - Wikipedia. [online]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Magnificent_frigatebird

ADW: Fregata magnificens: INFORMATION. ADW: Home [online]. Copyright © 2020 Regents of the University of Michigan [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: https://animaldiversity.org/accounts/Fregata_magnificens/

Irský vlkodav : PESWEB. PESWEB : o psech a pro psy [online]. Copyright © Copyright Pesweb 2013 [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <https://www.pesweb.cz/cz/irsky-vlkodav>

15 důvodů, proč si (ne)pořízovat irského vlkodava | Vše-pro-zvířátka.cz. Vše-pro-zvířátka.cz | Web o zvířatech a chovatelství [online]. Copyright © 2017 [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <https://vse-pro-zviratka.cz/irsky-vlkodav/>

Věk a příčiny úhynu - Nadační fond Irský vlkodav. Nadační fond Irský vlkodav - Nadační fond Irský vlkodav [online]. Copyright © [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <http://www.irskyvlkodav.cz/clanky/zdravi-a-pece/item/107-vek-a-priciny-uhynu>

Mohutný a inteligentní vlkodav potřebuje blízký kontakt se svým pánem - Novinky.cz. Novinky.cz – nejčtenější zprávy na českém internetu [online]. Copyright © 2003 [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/bydleni/jak-na-to/clanek/mohutny-a-inteligentni-vlkodav-potrebuje-blizky-kontakt-se-svym-panem-40294000>

Létající lišky Starého světa: Kaloni, exotičtí bratřenci netopýrů | 100+1 zahraniční zajímavost. 100+1 zahraniční zajímavost [online]. Copyright © Extra Publishing, s. r. o. 2007 [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <https://www.stoplusjednicka.cz/letajici-lisky-stareho-sveta-kaloni-exoticti-bratranci-netopyru>

Kaloň malajský | ZooCam. Webkamery online ze ZOO a divočiny - ZooCam. info [:en]Live webcams ZOO and wilderness - ZooCam.info[:de]Live-Webcam aus der Natur und Tierpark ZooCam.info[:fr]Webcam en direct de la nature et de Zoo [online]. Dostupné z: <https://www.zoocam.info/zapis/kalon-malajsky/>

Kaloni – Wikipedie. [online]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Kaloni>

Novoguinejský kasuár přílbový: Obr v kostěné přilbě | 100+1 zahraniční zajímavost. 100+1 zahraniční zajímavost [online]. Copyright © Extra Publishing, s. r. o. 2007 [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <https://www.stoplusjednicka.cz/novoguinejsky-kasuar-prilbovy-obr-v-kostene-prilbe-o>

ZOO ZLÍN - Kasuár přílbový. ZOO ZLÍN - Nejnavštěvovanější turistické místo na Moravě [online]. Copyright © 2017, ZOO Zlín [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <https://www.zoozlin.eu/kasuar-prilbovy/>

Kašík - Kasuár přílbový. ZOO Praha [online]. Dostupné z: <https://www.zoopraha.cz/zvirata-a-expozice/zvireci-osobnosti/5778-kasik-kasuar-prilbovy>

Krkavec, pěvec se špatnou pověstí - Časopis Vesmír. [online]. Copyright © VESMÍR, spol. S [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <https://vesmir.cz/cz/on-line-clanky/2017/05/krkavec-pevec-se-spatnou-povesti.html>

Krkavec jako domácí mazlíček? Jde to a je to zábava - Novinky.cz. Novinky.cz – nejčtenější zprávy na českém internetu [online]. Copyright © 2003 [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/bydleni/jak-na-to/clanek/krkavec-jako-domaci-mazlicek-jde-to-a-je-to-zabava-40295487>

Krkavec velký – zatracovaný ptačí druh?. Časopis Ochrana přírody [online]. Copyright © 2008 [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <https://www.casopis.ochranaprirody.cz/pece-o-prirodu-a-krajinu/krkavec-velky-zatracovany-ptaci-druh/>

Krkavec velký | ZOO Chleby. Úvodní stránka | ZOO Chleby [online]. Copyright © 2013 ZOO Chleby o.p.s. [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <http://www.zoochleby.cz/krkavec-velky-6069/>

Krkavci jsou chytřejší než opice! Ukázalo se, že mají schopnosti srovnatelné s lidmi | Prima Zoom. Články | Zoom magazin [online]. Copyright © FTV Prima 2003 [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <https://zoommagazin.iprima.cz/priroda/krkavci-jsou-chytrejsi-nez-opice-ukazalo-se-ze-maji-schopnosti-srovnatelne-s-lidmi>

Aye - aye z Madagaskaru | ZOO Ústí nad Labem. Zoologická zahrada Ústí nad Labem | ZOO Ústí nad Labem [online]. Copyright © ZOO Ústí nad Labem [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <https://www.zoousti.cz/ochranarske-projekty/projekty-in-situ/page/aye-aye-z-madagaskaru>

Aye - aye z Madagaskaru | ZOO Ústí nad Labem. Zoologická zahrada Ústí nad Labem | ZOO Ústí nad Labem [online]. Copyright © ZOO Ústí nad Labem [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <https://www.zoousti.cz/ochranarske-projekty/projekty-in-situ/page/aye-aye-z-madagaskaru>

Ksukol ocasatý (*Daubentonia madagascariensis*) - ChovZvířat.cz. Zvířata a vše, co o nich hledáte - ChovZvířat.cz [online]. Copyright © 2006 [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <http://www.chovzvirat.cz/zvire/3021-ksukol-ocasaty/>

Kudu velký : Safari Park Dvůr Králové. Safari Park Dvůr Králové [online]. Copyright © 2016 [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <https://safaripark.cz/cz/zvirata-a-expozice/lexikon-zvirat/kudu-velky>

Tragelaphus strepsiceros (Pallas, 1766); kudu velký | BOTANY.cz. BOTANY.cz - Zajímavosti ze světa rostlin [online]. Copyright © [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <https://botany.cz/cs/tragelaphus-strepsiceros/>

Kudu velký | ZOO Plzeň . ZOO | ZOO Plzeň [online]. Dostupné z: <https://www.zooplzen.cz/expozice-a-zvirata/zvirata/kudu-velky.aspx>

Kudu velký (*Tragelaphus strepsiceros*) - ChovZvířat.cz. Zvířata a vše, co o nich hledáte - ChovZvířat.cz [online]. Copyright © 2006 [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <http://www.chovzvirat.cz/zvire/3274-kudu-velky/>

Kudu velký – Wikipedie. [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Kudu_velk%C3%BD

Marabu africký (*Leptoptilos crumeniferus* Lesson, 1831) | WildAfrica.cz - Encyklopedie zvířat. [online]. Copyright © Copyrighted by WildAfrica.cz [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <http://www.wildafrica.cz/cs/zvire/marabu-africky/>

Marabu africký : Safari Park Dvůr Králové. Safari Park Dvůr Králové [online]. Copyright © 2016 [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <https://safaripark.cz/cz/zvirata-a-expozice/lexikon-zvirat/marabu-africky>

Austrálie zachraňuje numbaty. Žíhaní vačnatci dostali novou šanci — ČT24 — Česká televize. ČT24 — Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR — Česká televize [online]. Copyright © [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/veda/2074797-australie-zachranuje-numbaty-zihani-vacnatci-dostali-novou-sanci>

ZOO ZLÍN - Marabu africký. ZOO ZLÍN - Nejnavštěvovanější turistické místo na Moravě [online]. Copyright © 2017, ZOO Zlín [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <https://www.zoozlin.eu/marabu-africky/>

Neznámý mravencojed žíhaný - Šokující Planeta. Šokující Planeta [online]. Copyright © 2016. [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <https://www.sokujiciplaneta.cz/priroda/sub-neznamy-mravencojed-zihany>

Mravencojed žíhaný (*Myrmecobius fasciatus*) - ChovZvířat.cz. Zvířata a vše, co o nich hledáte - ChovZvířat.cz [online]. Copyright © 2006 [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <http://www.chovzvirat.cz/zvire/2947-mravencojed-zihany/>

Mravencojed žíhaný - Popis. Mravencojed žíhaný - Popis [online]. Dostupné z: <https://mravencojedzihany.weebly.com/>

Mravencojed žíhaný - Popis. Mravencojed žíhaný - Popis [online]. Dostupné z: <https://mravencojedzihany.weebly.com/>

Perutýn ohnivý :: Zevldiverz. Zevldiverz [online]. Copyright © 2012. Všechna práva vyhrazena. [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <https://www.zevldiverz.cz/products/perutyn/>

Dívka odhalila tajemství jedovatých ryb. Vědci jsou v šoku - Aktuálně.cz. Magazín - Aktuálně.cz [online]. Copyright © [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/divka-odhalila-tajemstvi-jedovatych-ryb-vedci-jsou-v-soku/r~fod27aaa10b711e4a1c7002590604f2e/>

Atlantik zamořují žraví a jedovatí perutýni. Mluví se o katastrofě - Novinky.cz. Novinky.cz – nejčtenější zprávy na českém internetu [online]. Copyright © 2003 [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/veda-skoly/clanek/atlantik-zamoruji-zravi-a-jedovati-perutyni-mluvi-se-o-katastrofe-208899>

Sífaka malý (*Propithecus verreauxi*) - ChovZvířat.cz. Zvířata a vše, co o nich hledáte - ChovZvířat.cz [online]. Copyright © 2006 [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <http://www.chovzvirat.cz/zvire/3018-sifaka-maly/>

Propithecus verreauxi Grandidier, 1867; sífaka Verreauxův | BOTANY.cz. BOTANY.cz - Zajímavosti ze světa rostlin [online]. Copyright © [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <https://botany.cz/cs/propithecus-verreauxi/>

Sífaka malý | Moulík.cz. [online]. Copyright © [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <https://www.moulik.cz/sifaka-maly-1701>

Tarbík egyptský (*Jaculus jaculus*) - ChovZvířat.cz. Zvířata a vše, co o nich hledáte - ChovZvířat.cz [online]. Copyright © 2006 [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <http://www.chovzvirat.cz/zvire/3105-tarbik-egyptsky/>

Sranda až na půdu aneb máme doma tarbíka - VášChovatel.cz. Úvod - VášChovatel.cz [online]. Dostupné z: <https://www.vaschovatel.cz/blog/153-sranda-az-na-pudu-aneb-mame-doma-tarbika.html>

Jaculus jaculus (tarbík egyptský) | BioLib.cz. Taxonomic tree of plants and animals with photos | BioLib.cz [online]. Copyright © 1999 [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <https://www.biolib.cz/cz/taxon/id35372/>

FOTOGALERIE: Překvapivá krása terejů | Prima Zoom. Články | Zoom magazin [online].
Copyright © FTV Prima 2003 [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <https://zoommagazin.iprima.cz/priroda/fotogalerie-prekvapiva-krasa-tereju>

Terej bílý - král rudých útesů - Toulky milovnice přírody. Toulky milovnice přírody [online].
Copyright © 2020 zaprirodou.infoblog.cz [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <http://zaprirodou.infoblog.cz/clanek/terej-bily-kral-rudych-utesu-56505/>

Terej bílý | iFauna.cz. iFAUNA: Největší chovatelský web v ČR [online]. Dostupné z: <https://www.ifauna.cz/okrasne-ptactvo/clanky/r/detail/7609/terej-bily/>

Terej bílý (Sula bassana) - ChovZvířat.cz. Zvířata a vše, co o nich hledáte - ChovZvířat.cz [online]. Copyright © 2006 [cit. 29.06.2020]. Dostupné z: <http://www.chovzvirat.cz/zvire/1653-terej-bily/>

RESUMÉ

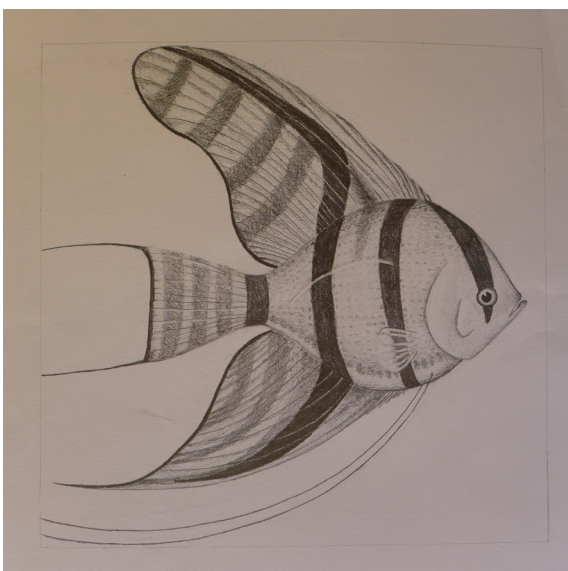
Výsledným produktem mé bakalářské práce je kniha na téma Autorská kniha na téma encyklopedie nesoucí název Encyklopedie (ne)známých zvířat. Je zpracována ručně šitou vazbou s pevnými deskami. Kniha se zabývá 20 zvířaty, u každého je barevná ilustrace, fakta o něm a také doplňující informace. Kniha je ozvláštněna o obrázky od dětí a o postřehy dospělých. Cílem mé práce je podat lidem informace o zvířatech a vzbudit u nich větší zájem o zvířata a o přírodu. Přála bych si, aby se lidé při prohlížení Encyklopedie (ne)známých zvířat vzdělali a pobavili.

The final product of my bachelor thesis is book on topic Authorial book on topic encyclopedia called Encyklopedie (ne)známých zvířat (in English Encyclopedia of (un)known animals). The book is made by hand bookbinding with solid cover. Book is deal with 20 animals, book includes colour illustration, facts and some completing information for each animal. The book is special because of pictures drawn by children and adult's thoughts. The goal of my work is to give people information about animals and inspire their interest of animals and nature. I wish that readers will educate themselves and have fun during reading Encyclopedia of (un)known animals.

SEZNAM PŘÍLOH

- příloha 1 – Zvířata byla mým oblíbeným tématem již na střední škole (vlastní foto)
- příloha 2 – Jak rok 1948 zasáhl do církve (vlastní foto)
- příloha 3 – O bažantech (vlastní foto)
- příloha 4 – Skryté příběhy (vlastní foto)
- příloha 5 – Strípky (vlastní foto)
- příloha 6 – Kresby od dětí do Encyklopedie (ne)známých zvířat, tvorba a nepoužité obrázky (vlastní foto)
- příloha 7 – Kresby od dětí do Encyklopedie (ne)známých zvířat, vybrané do knihy (vlastní foto)
- příloha 8 – Mé ilustrace do Encyklopedie (ne)známých zvířat, průběh (vlastní foto)
- příloha 9 – Mé ilustrace do Encyklopedie (ne)známých zvířat, hotové ilustrace (vlastní foto)
- příloha 10 – Finální podoba dvojstran týkající se jednoho zvířete (vlastní foto)
- příloha 11 – Finální podoba dvojstran týkající se jednoho zvířete (vlastní foto)
- příloha 12 – Tvorba knihy: bigování, šití, klížení (vlastní foto)
- příloha 13 – Tvorba knihy: přilepení gázy a kapitálků, příprava škrobu, lisování zavěšených knih (vlastní foto)
- příloha 14 – Přední strana desek Encyklopedie (ne)známých zvířat (vlastní foto)
- příloha 15 – Hotová kniha (vlastní foto)
- příloha 16 – Hotová kniha (vlastní foto)
- příloha 17 – Tvorba pouzdra na knihu (vlastní foto)
- příloha 18 – Hotové knihy s pouzdry (vlastní foto)
- příloha 19 – Má tvorba her (vlastní foto)
- příloha 20 – Pexeso k Encyklopedii (ne)známých zvířat: ukázka dvojic, rub (vlastní foto)
- příloha 21 – Hotové pexeso k Encyklopedii (ne)známých zvířat (vlastní foto)

příloha 1 – Zvířata byla mým oblíbeným tématem již na střední škole (vlastní foto)

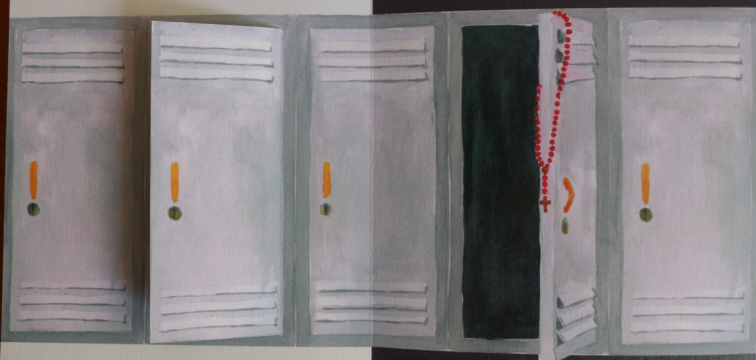


příloha 2 – Jak rok 1948 zasáhl do církve (vlastní foto)

Andělíčku můj strážníčku,
opatruj mi mou dušičku,
opatruj ji ve dne, v noci
od hříchu a od zlé moci.
Andělíčku strážče můj,
v dobrém, ve zlém,
při mě stůj.



Věřícím nebylo dovoleno získat vyšší vzdělání
nebo dokonce učít a tak „kazit“ dobré děti
komunistického státu.



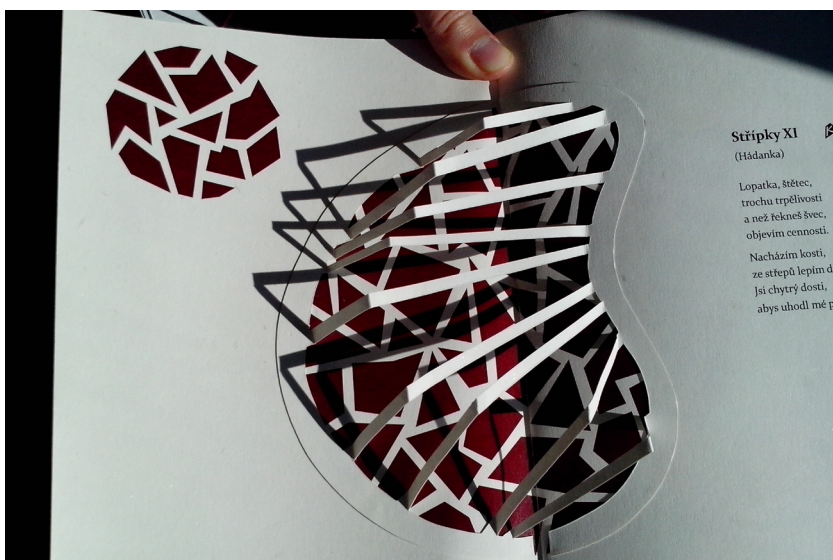
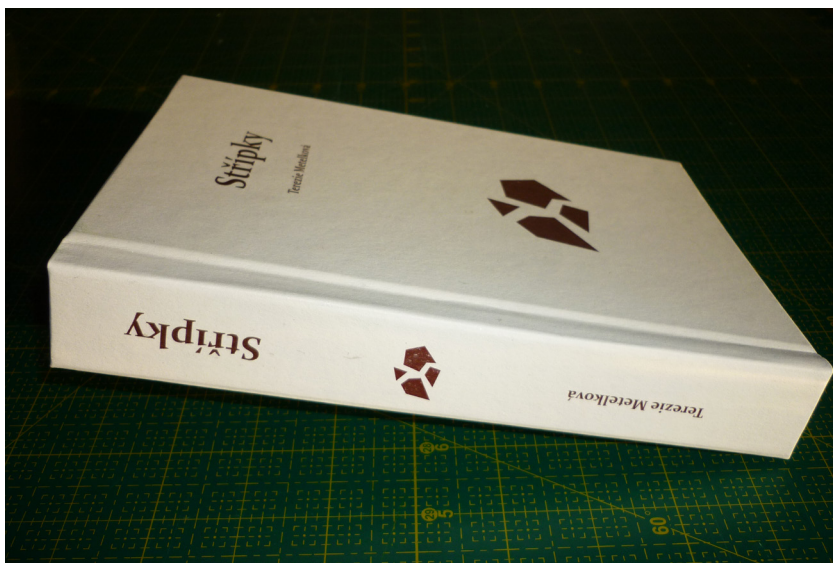
Již den po převratu byly zřízeny tzv. akční
výbory Národní fronty, které začaly čistit
významné pozice v podnicích, školství a na
vědeckých pracovištích od politicky nespoleh-
livých.
Zejména ve školství bylo přislušení k církvi
pro většinu učitelů, ale i mnoho studentů
dostatečným důvodem pro vyházení.
Stát zlikvidoval postupně také církevní tisk.
Pak následovaly i další katolické organizace;
hlavně ty, které měly co dočinění s výchovou
dětí nebo měly masový charakter a mohly tak
ovlivňovat mnoho lidí.



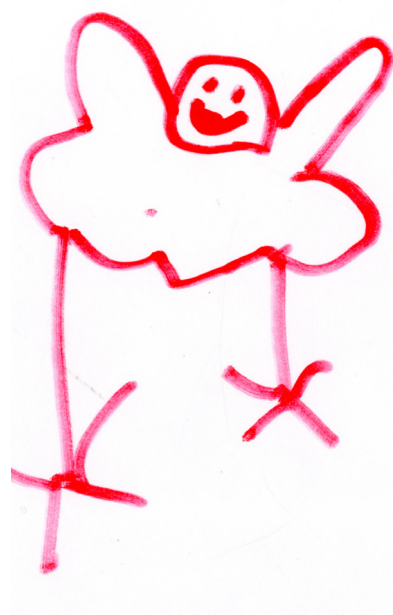
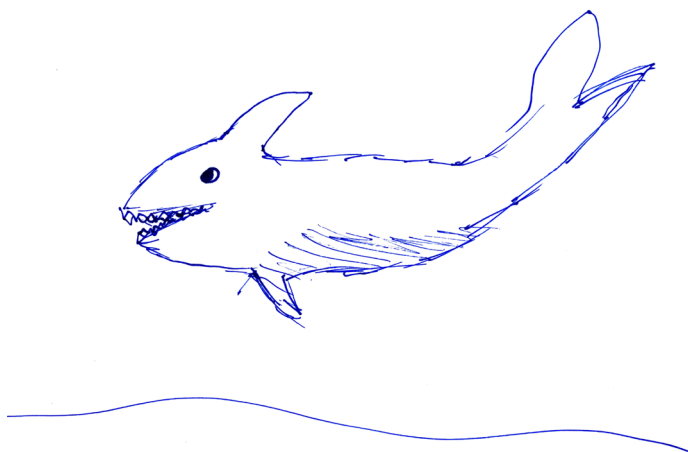
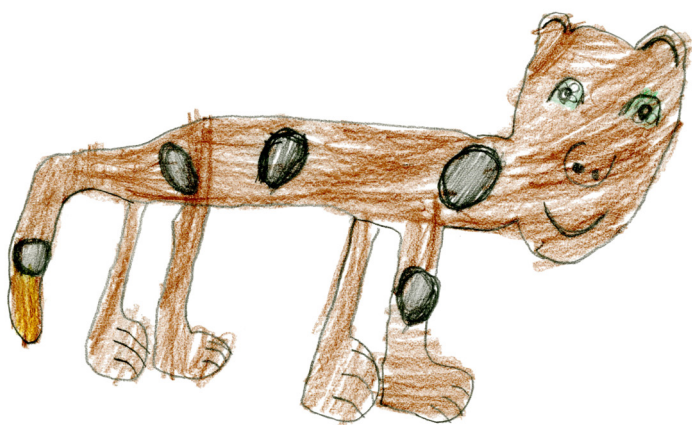
příloha 3 – O bažantech (vlastní foto)



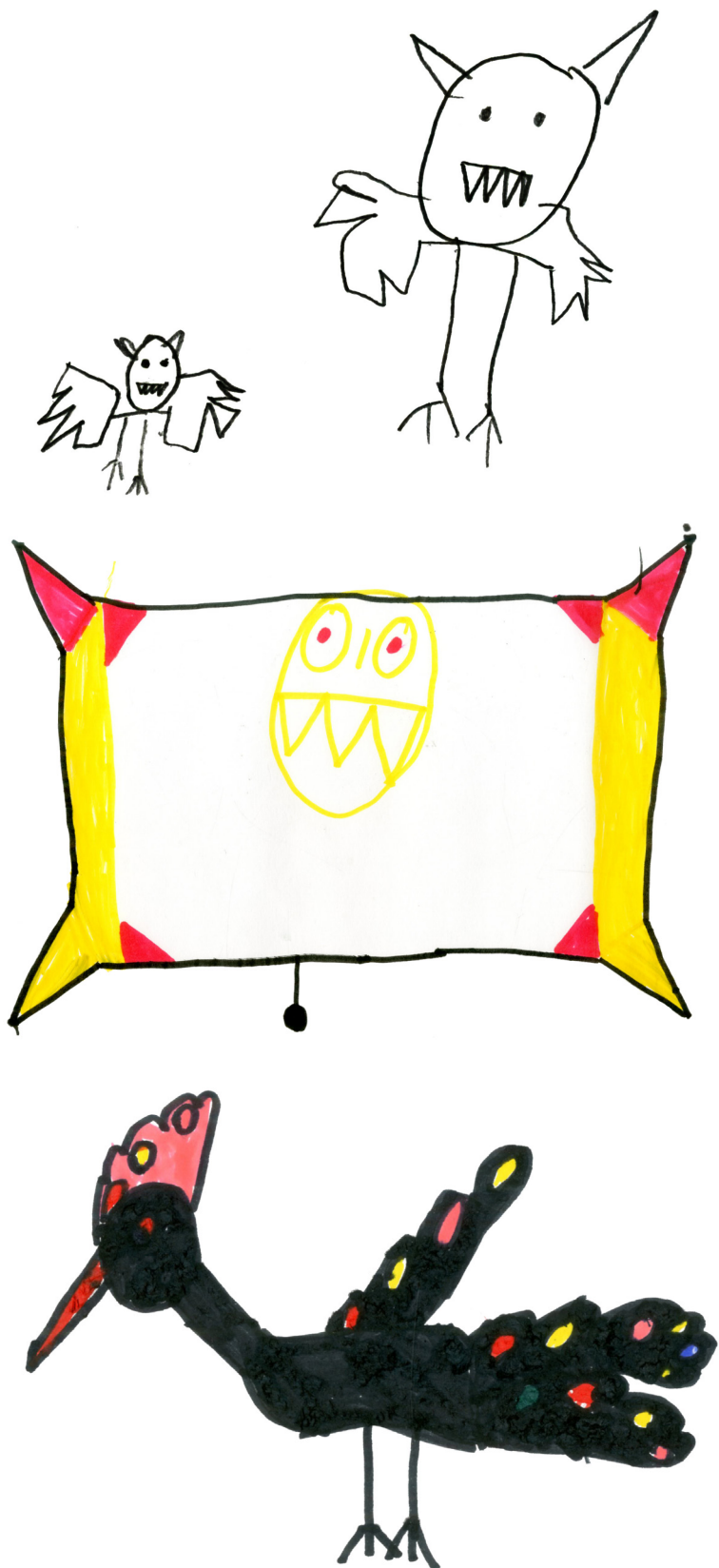
příloha 5 – Střípky (vlastní foto)



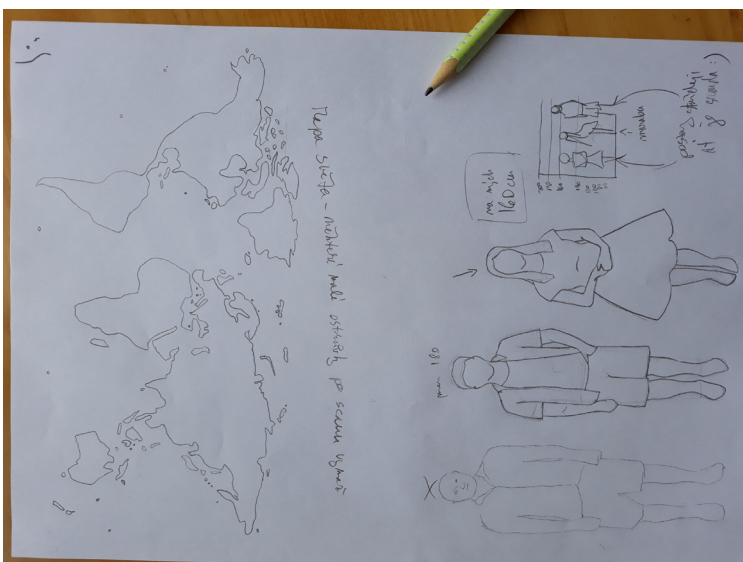
příloha 6 – Kresby od dětí do Encyklopedie (ne)známých zvířat, tvorba a nepoužité obrázky (vlastní foto)



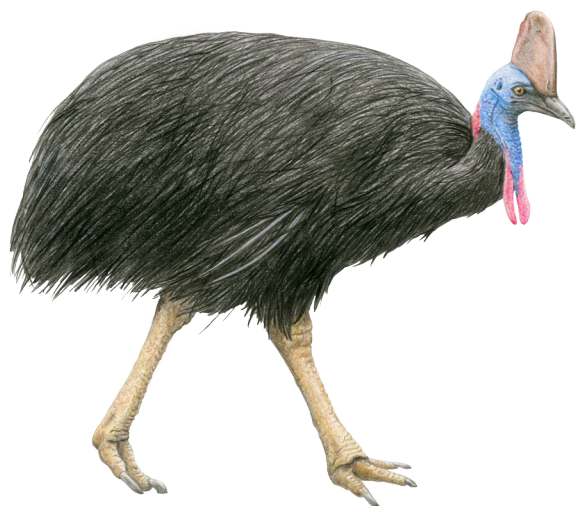
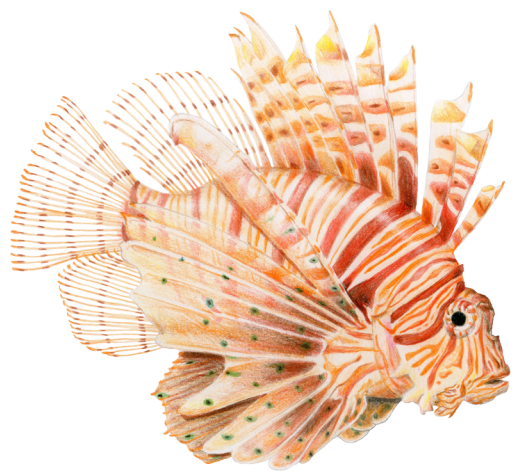
příloha 7 – Kresby od dětí do Encyklopedie (ne)známých zvířat, vybrané do knihy (vlastní foto)



příloha 8 – Mé ilustrace do Encyklopedie (ne)známých zvířat, průběh (vlastní foto)



příloha 9 – Mé ilustrace do Encyklopedie (ne)známých zvířat, hotové ilustrace (vlastní foto)



příloha 10 – Finální podoba dvojstran týkající se jednoho zvířete (vlastní foto)

Albatros stěhovavý

Co si myslí lidé: Jak velký je albatros stěhovavý?

- Jako kachna, takový větší ravec.
 - Já bych řekl tak 10 kilo nanejvýš a rozpětí 1,1 metru.
 - Hodně.
 - Má 1,5 m, když roztáhne křídla, a váží tak 20 kg. Počkej, to asi ne, tak tam dej jen tři kila.
 - Já bych řekl rozpětí 3 metry, vysoký 1 metr – nebo asi míň.
 - Má rozpětí křidel jako malý člověk.
 - Myslím, že může mít rozpětí tak 4 m.
- Odpověď naleznete ve 2. odstavci.

Albatros stěhovavý je společně s albatrosem královským největším mořským ptákem. Na souši pobývá jen v období hnízdění, většinu života tráví ve vzduchu a na mořích jižní polokoule. Díky speciální technice plachtění a využívání větrných proudů se dokáže ve vzduchu vznášet hodiny bez jediného mávnutí křídla a šetří tak energii k lovu. Dokáže uletět až 15 tisíc km bez jediného přistání. Albatrosi se žíví menšími rybami, chobotnicemi, sépiemi, mežuzami, koryši a mršínami plovoucími po hladině (uhynulými ptáky a zbytky tučňáků a tuleňů, které tam zanechaly kosatky). Na mořské hladině i spí, a tak se občas stanou potravou velkých vodních predátorů. Často loví v noci, kdy jsou především chobotničky aktivnější a blíže k hladině.

Albatros stěhovavý je vysoký kolem 80 cm a dlouhý 120 cm, váží mezi 6–12 kg (pro srovnání: kur domácí váží cca 1,5 kg). Samci jsou větší než samice. Má dlouhá úzká křídla s protáhlou loketní částí. Průměrné rozpětí je 3,2 metru, což ho společně s kondorem velkým a čápem marabu řadí mezi rekordmanky. (Největší zaznamenané rozpětí u albatrose je 3,63 m.) Ovšem díky délce svých křidel nedokáže vzletnout bez rozběhu. Čím je pták starší, tím jsou jeho křídla delší. Má mohutný, dlouhý zobák, jehož vrchní část je delší a hákovitě zahnutá přes spodní. Jeho nosní žlázy v horní části zobáku vylučují nadbytečnou sůl, kterou spolyká společně s mořskou vodou a kořistí. Na rozdíl od většiny ptáků má albatros poměrně dobrý čich. Také má skvělý zrak, takže potravu plující pod hladinou spatří z velké výšky. Má krátké

12

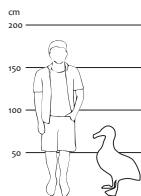


silné nohy v zadní části těla, proto ho vystihuje kolečková chůze. Ale k přesto, když na to přijde, je albatros vytrvalý chodec. Dospělí ptáci jsou bílí s černými křídly a naružovělým zobákem. V průměru se dožívají 40 let, ale mohou se dožít i 80 let, je zaznamenán případ, kdy mládě odchovalo 61 letá samice.

Stejně jako většina ptáků i albatros tvoří páry na celý život. K hnízdění si vybírají obvykle stále stejné místo poblíž moře a staví na zemi až metr široké a půl metru vysoké hnízdo. Pak následuje obřadní tanec a páření. Samice klade jediné velké podlouhlé světlé vejce s hnědými skvrnkami. Inkubační doba je kolem 75 dní. Rodiče se v sezení na hnízdě a shánění potravy pro ptáče střídají. Při každém návratu jednoho z partnerů se oba pozdraví klapáním zobáky, máváním křídly, vzájemným „ožďobováním“ krčního peří a objímáním se krky. Čtyři měsíce od vylíhnutí je mládě skoro stejně velké jako dospělý jedinec, ale je stále jen ochmýřené. Tou dobou ho nechávají rodiče samotné a shánějí jídlo oba. Během dalších dvou až čtyř měsíců mu naroste opravdové peří. Po devíti měsících, rodiče mládě opustí a ono se o sebe musí postarat samo, vrozené instinkty mu však poradí jak vzletět a najít potravu. Pohlavní dospělosti dosáhne zhruba ve věku 5 let.

Nejvyšší úmrtnost albatrosů je při hnízdění, kdy se vejce občas rozbijí, nebo malá mláďata ve chvíli nepozornosti odnesou rasci. Několik mláďat uhynie při prvním pokusu o let, kdy spadnou do oceánu a pochutnají si na nich žraloci či delfini. Tyto ptáky ale ohrožují především lidé svým masivním lovem ryb, takže na albatrosy toho už moc nezbyvá, a také vyhazováním plastů do moře. (Je mnoho případů uhynulých ptáků, kteří měli vnitřnosti plné plastových odpadků.)

Zajímavost: Albatrosi jsou věční tuláci a potravu nesežerou každý den, proto pokaždé, když na něco k snědku narazí, sežerou to, kolik jen mohou. Nejsou vybíraví a vynikající hostinu jim poskytnou i tlejší mršina. Jejich žaludek je tomu dokonale uzpůsobený, má objem až 4 litry a jeho extrémní kyselost zabije všechny bakterie a využije veškeré živiny, které může spolknutá potravina poskytnout. (pro srovnání: objem lidského žaludku je 1–2 litry)



14

15

příloha 11 – Finální podoba dvojstran týkající se jednoho zvířete (vlastní foto)

Člunozobec africký

Člunozobec africký je podivný a poměrně plachý pták. Vyskytuje se v tropických oblastech na východě střední Afriky v rozsáhlých mokřadech porostlých rákosem, papyrem, orobincem a dalšími travinami. Žije hluboko v bažinách na nepřístupných místech, proto o jeho existenci lidstvo dlouhou dobu vůbec netušilo. Zhruba 60 % celé populace člunozobců žije v Jižním Súdánu. Největším ohrožením je pro něj především vysoušení a upravení močálů a tím ničení jeho přirozeného prostředí, proto ho můžeme spatřit i na řířových polích. Na světě žije do 15 tisíc jedinců tohoto velkána.

Je vysoký až 140 cm s rozpětím křídel 250 cm a váží 5–8 kg. Samci jsou těžší než samice, ale jinak se vzhledem neliší. Má šedá pera s modrým nádechem, jen na spodní straně širokých křídel je peří hnědé. Na velké hlavě má nápadnou světlou chocholou. Jeho mohutný zobák dlouhý až 25 cm připomíná svým tvarem člun (nebo taky dřevák), prostředkem zobáku se táhne rohovinový pruh, který vyběhá na konci v ostrý nehet podobně jako u pelikánů. Člunozobec nosí zobák jakoby položený na svém tlustém krátkém krku. Dlouhé tmavosé nohy zakončují protáhle prsty bez plovacích blan (prostřední prst dorůstá délky až 18 cm).

Živí se především rybami a žábami, ale nepohrdne hady, drobnými savci nebo mladými ptáky a dovede ulovit i mláďata krokodýlů. Okraje jeho zobáku jsou velmi ostré, takže dokáže jeho sklápnutím oběť lehce naporcovat na menší části. Loví v bahnitých vodách, pomalu brouzdá mělčinou nebo bez hnutí stojí na místě a čeká, až se ryba přiblíží k hladině, pak jí jediným rychlým výpadem polapí. Tuto techniku lovu používají i volavky, ale na rozdíl od stihlých dlouhokrkých krásek musí člunozobec do útoku zapojit celé tělo. Má dobrý zrak a dokáže skvěle odhadnout vzdálenost, proto je při lovu úspěšný. Aktivní je především za šera a v noci, přes den odpočívá ve stínu na stromech.

34



Člunozobci jsou velmi teritoriální a samotářští, samec se se samičí potkává jen v době hnízdění a i tehdy loví každý ve svém území. Jsou to velice tiší ptáci, komunikují spolu jen klapáním zobáku. Na začátku období sucha vystaví pár až metr a půl široké hnízdo na malém ostrůvku nebo na velké „plovoucí“ platformě z rostlin, kterou vytvoří. Samice snese většinou dvě vejce, ale z mláďat přežijí obě jen ve výjimečných případech. V rovníkové Africe je pěkné horko, a tak aby rodiče ochránili vejce nebo potomky před přehřátím, přináší až několikrát denně v zobáku vodu, kterou hnízdo kropí nebo nad ním stojí s roztaženými křídly a zastíňují ho nebo přes vejce navrhá vlhkou trávu. Po 40 dnech se ptáčata vylihnou a zhruba ve věku 100 dní hnědý zbarvená mláďata začínají létat a opouští hnízdo. Pohlavně dospívají ve 3–4 letech. Dožívají se i 35 let.

Zajímavost: V Evropě jsou člunozobci chováni pouze ve třech zoologických zahradách a ZOO Praha je jednou z nich, můžeme je zde spatřit od roku 2004, kdy byla zvířata přivezena z Afriky.



36

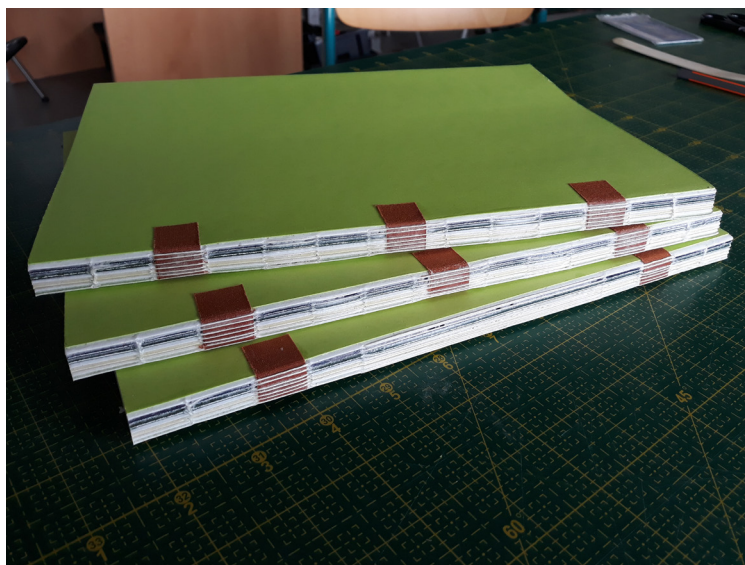
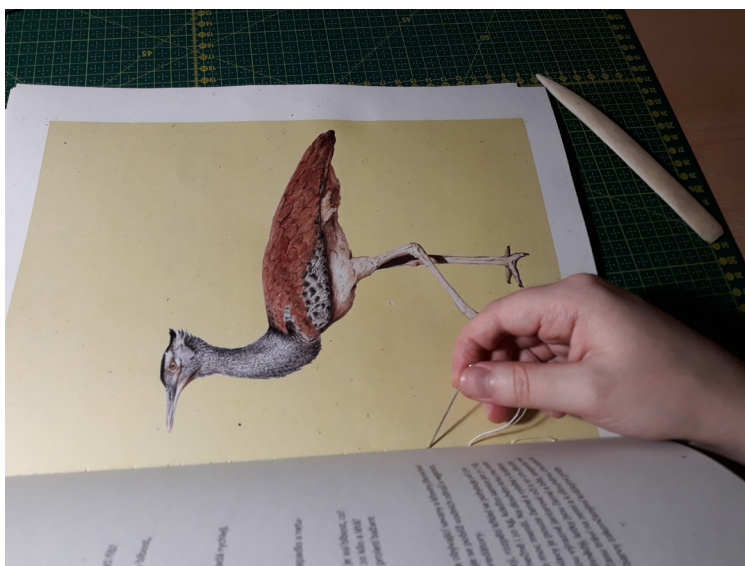
Co si myslí lidé: Co vidíte na obrázku?

- To bude datel.
- Pták loskuták. Líbí se mi, že je jen černobílý, ten, kdo to maloval, si hrál s detaily, určitě to byl někdo starší. Ptáci pro mě znamenají svobodu.
- Já si myslím, že je to marabu. Ten, kdo to kreslil, je asi zamíklý.
- Hrozně se mi líbí jaký má pláště, ty křídla. Ale myslím, že je to tak velký pták, že nemůže vzlétnout, a to i proto, že má zobák velký tak jako své tělo. Takže nemůže ani létat po žebříku nebo vařit, to by mu pára popálila zobák.
- Něco mezi panem vránou a panem kosem a místo zobáku má nůžky.
- To je papoušek, k když možná spíš tukan, má dost velký zobák. Má hezký fráček a hrozně se mi to líbí.
- Jasnej pelikán.

Takhle podle dítěte vypadá člunozobec africký.

37

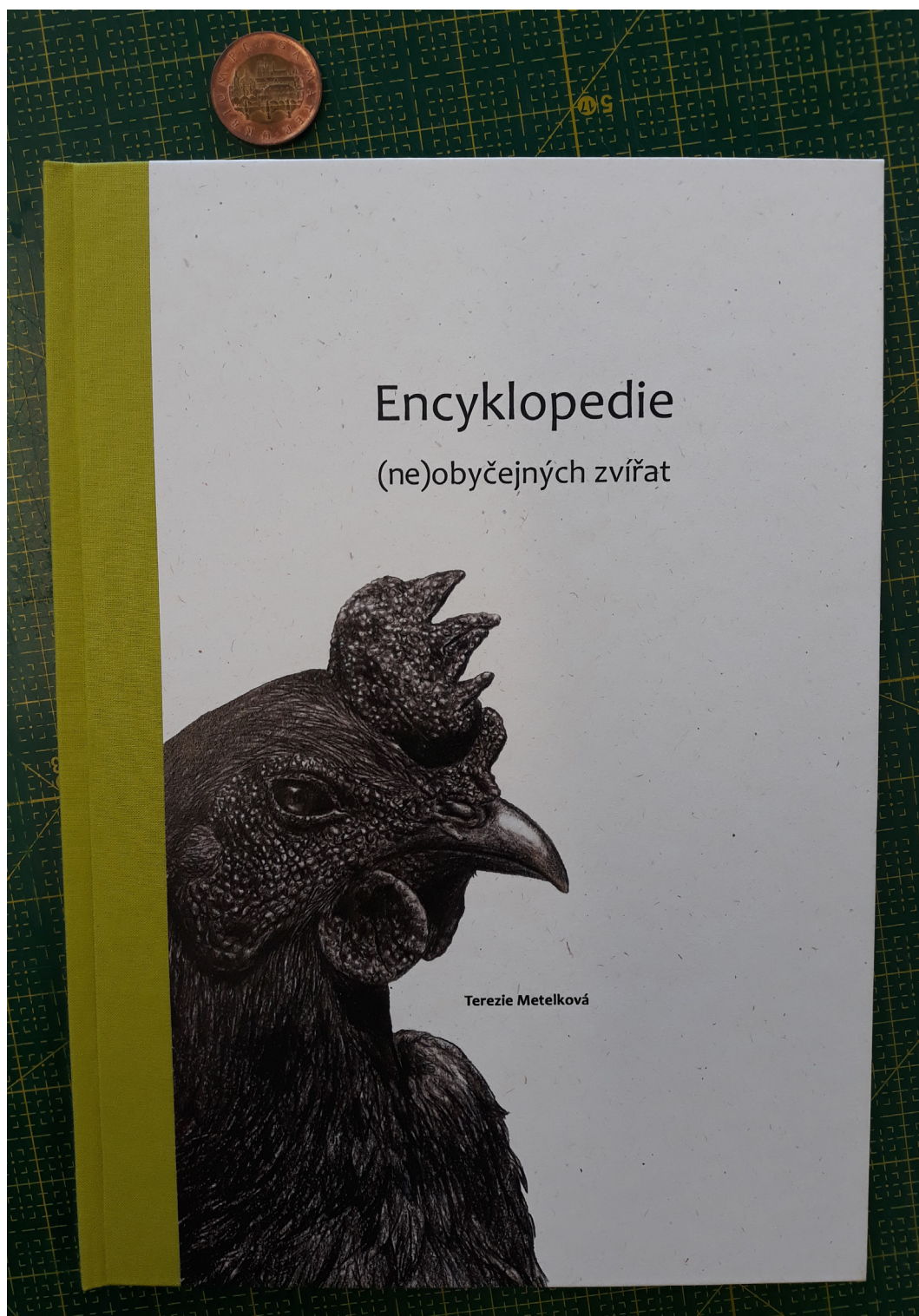
příloha 12 – Tvorba knihy: bigování, šití, klížení (vlastní foto)



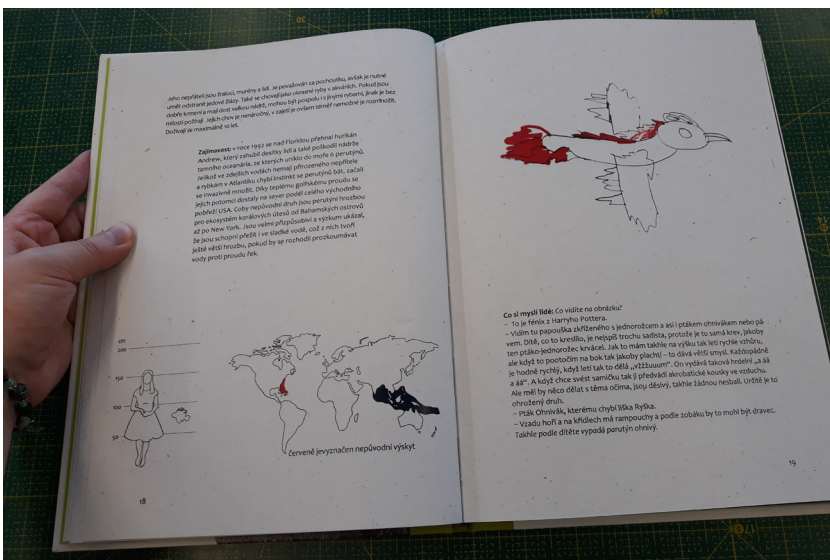
příloha 13 – Tvorba knihy: přilepení gázy a kapitálek, příprava škrobu, lisování zavěšených knih (vlastní foto)



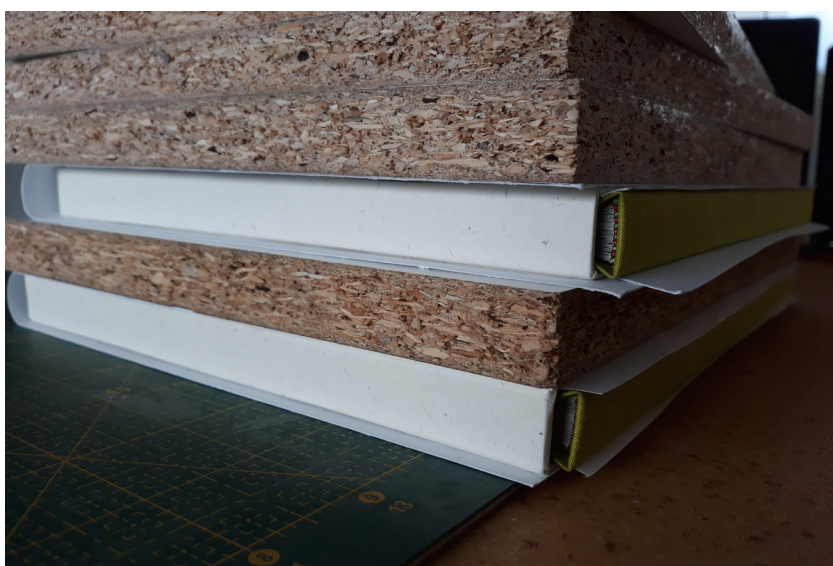
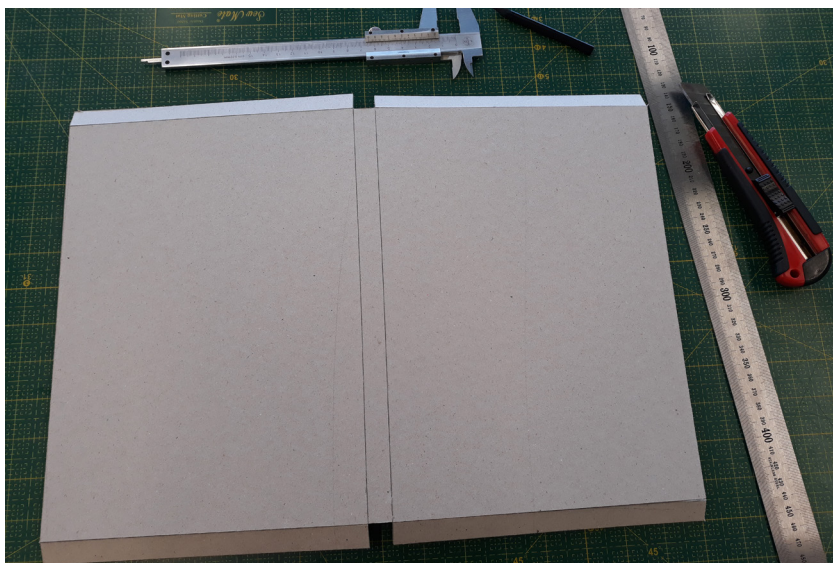
příloha 14 – Přední strana desek Encyklopedie (ne)známých zvířat (vlastní foto)



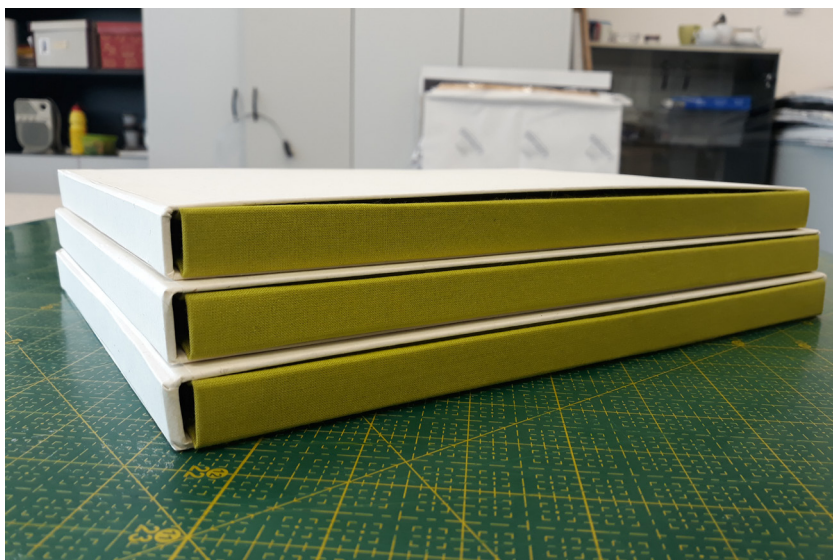
příloha 15 – Hotová kniha (vlastní foto)



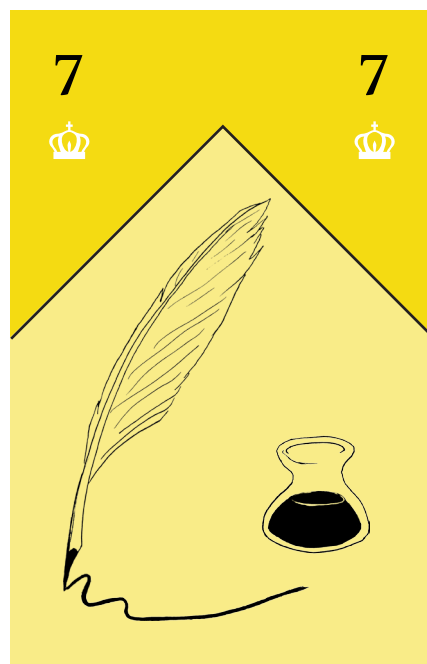
příloha 17 – Tvorba pouzdra na knihu (vlastní foto)

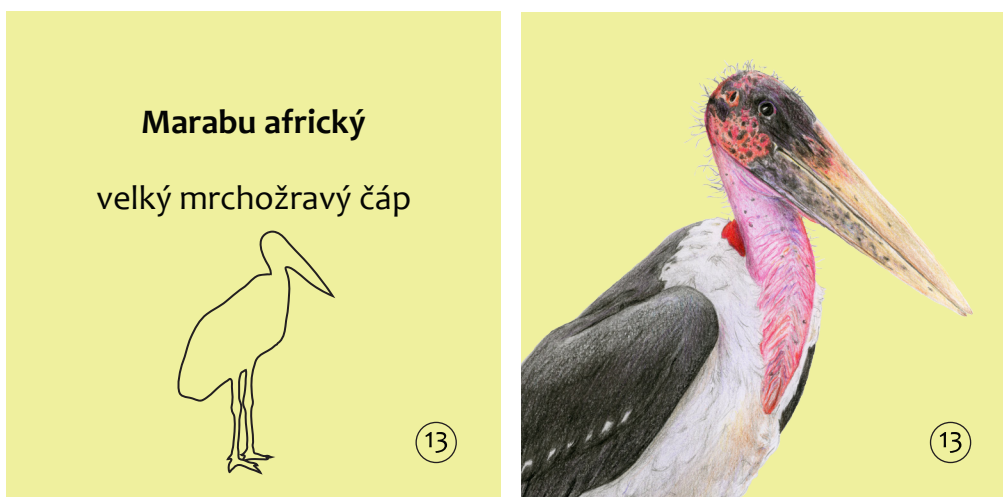


příloha 18 – Hotové knihy s pouzdry (vlastní foto)



příloha 19 – Má tvorba her (vlastní foto)





příloha 21 – Hotové pexeso k Encyklopedii (ne)známých zvířat (vlastní foto)

